

ICONOGRAPHISK POST
NORDISK TIDSKRIFT FÖR BILDTOLKNING
NORDIC REVIEW OF ICONOGRAPHY

NR 1/2, 2019

Tidskriften utges av Konstvetenskap, Åbo Akademi
 Adress: Fabriksgatan 2, 20500 Åbo, Finland
 Websida: <https://ojs.abo.fi/ojs/index.php/ico/issue/archive>

Redaktion

Lars Berggren, ansvarig huvudredaktör
 Annette Landen

Redaktionskommitté

Martin Wangsgaard Jürgensen och Søren Kaspersen (Danmark), Merike Kurisoo och Kersti Markus (Estland), Lars Berggren och Annette Landen (Finland), Ragnhild M. Bø och Margrethe C. Stang (Norge), Stina Fallberg Sundmark och Eva Lindqvist Sandgren (Sverige).

Språkgranskning (abstracts och bildtexter på engelska)

David Jones

Anvisningar till författare, upplysningar ang. granskningsförfarande och övrig information om tidskriften, finns på websidan:

<https://ojs.abo.fi/ojs/index.php/ico/about/submissions> (Open Access)

Tidskriften utges med bidrag från Nordiska publiceringskommittén för humanistiska och samhällsvetenskapliga tidskrifter (NOP-HS)

© Iconographisk Post och författarna

ISSN 2323-5586

Förord

Bästa läsare! Detta dubbla ICO-nummer inleds med Poul Grinder-Hansens artikel ”Kronborgs tre kronor. Kunst og heraldik som kampplads i 1500-tallets Norden”, en bearbetning av det föredrag som författaren höll vid det 26. Nordiska Ikonografiska Symposiet i norska Stiklestad 2018. Den handlar om den bitvis ganska dråpliga striden om vem som egentligen hade rätt att använda Kalmarunionens tre kronor: den svenske kungen Erik XIV (1560–1568) eller Danmarks Fredrik II (1559–1588). Inte minst i Sverige svävar nog allmänheten i okunnighet om vad de tre kronorna på det svenska ishockeylandslaget tröjor symboliserar: ett svenskt kungarike eller en skandinavisk union. Eller, för den delen, att de tre kronorna, arrangerade på samma sätt som både de svenska och danska, redan på 800-talet symboliserade kungariket East Anglia och på 1100-talet Irland.

Herman Bengtssons därpå följande artikel ”Gripsholmstavlorna och den svenska renässansen. Om Lucretia, Paris’ dom, Actaeon och Diana och andra populära motiv vid vasahovet” är ett inlägg i den långa debatten om de så kallade Gripsholmstavlorna, deras motiv och placering. Vem är

den tronande gestalten: Gustav Vasa eller Erik XIV och, framför allt, vem är den andra mystiska huvudpersonen: kvinnan i gult? Bengtssons kandidat är Lucretia, den romerska adelsdam vars våldtäkt och självmord (ca 510 BC) utlöste den revolution varigenom det romerska kungadömet störtades och republiken infördes. Det är emellertid mycket vi inte vet med säkerhet. Vilka är de historiska händelser som de aktuella bilderna förutsätts återge, vilka personer figurerar i dem, och vilka är de berättelser ur den romerska mytologin som de förutsätts referera till?

Klaus-Dieter Meyers text ”Taufsteine aus skandinavischen Gesteinen in Schweden und Norddeutschland” är den första som vi publicerar på tyska. Temamässigt ansluter den till den rad av artiklar som under 2000-talet ägnats dopfuntarnas och i dem ingående stenarnas migration inom i första hand Östersjöområdet (se till exempel Ebbe Nyborgs artikel i ICO 2017). Meyer är geolog, och hans disciplinära hemhörighet återspeglas i texten, som främst fokuserar på de många olika stenarter han funnit vid sina dokumentationsresor i Skandinavien och Tyskland. Arti-

keln visar emellertid att intresset bland geologer för studier av, eller i anslutning till, historiska föremål och frågeställningar tycks vara i växande. Ur ikonografisk synvinkel är sådana studier och samarbeten viktiga eftersom de inspirerar och stöder bl.a. ikonografens analyser av hur stilar, former och motiv migrerar över tid och rum.

I nästa bidrag presenteras en rykande aktuell händelse. Arkeologen Carl Nylander och konsthistorikern Lars Berggren skriver in fotbollslegenden Zlatan Ibrahimović, närmare bestämt hans avslagna näsa på statyn i Malmö, i en flertusenårig ikonoklastisk tradition.

Därefter följer en runa över den under året bortgångna Erla Bergendahl Hohler, prof. em. vid Oldsaksamlingens medeltidsavdelning, författad av Margrethe C. Stang. Erla var under många år medlem i ICO:s redaktionskommitté (1993–2001) och deltog i ett stort antal av de nordiska ikonografiska symposierna. Se även minnesorden över Erla i *Society of Antiquaries of London, Online Newsletter* (Salon: issue 429, 19 juni 2019, "Fellows remembered") och i den norska *Fortidsminneforeningens årbok 2019*.

Lena Liepe recenserar Sofia Lahtis doktorsavhandling *Silver arms and silk heads. Medieval reliquaries in the Nordic countries*, framlagd vid Åbo Akademi (Åbo 2019). Som recensenten konstaterar är Lahtis avhandling "den första vetenskapliga undersökningen av samtliga bevarade och dokumenterade relikvarier i Norden" och som "erbjuder en gedigen grund för ett fortsatt

utforskande av relikvarierna och deras användning". Boken finns i tryckt form, men är också tillgänglig digitalt (<https://www.doria.fi/handle/10024/170392>)

Som tidigare meddelats har föredragen vid det 22. Nordiska Ikonografiska Symposiumet publicerats i en volym med titeln *Ecce leones! Om djur och odjur i bildkonsten* (red. Lars Berggren och Annette Landen, Lund 2018). Boken recenserar här utförligt av Henrik Otterberg – som bl.a. gett ut *Bernströms Bestiarium* (2008). *Ecce Leones* kommer att kunna beställas under 2020 via nätet i början av nästa år; enstaka exemplar kan dessförinnan erhållas via ICO:s redaktion.

Vi vill ta tillfället i akt att rikta ett varmt tack till alla våra anonyma expertgranskare och vår engelske språkgranskare David Jones. Deras insatser är avgörande för tidskriftens vetenskapliga kvalitet och läsbarhet.

Redaktionen önskar alla läsare en trevlig och inspirerande läsning och ett Gott Nytt År!

Lars Berggren och Annette Landen

De lokala tomtarna vilar ut efter julstöket medan de tre konungarna kommer med sina gåvor.

Redaktionens jultomtar, med ett drygt sekels ålderskillnad, och de tre konungarnas tillbedjan, kapitel, katedralen Saint Lazare i Autun, 1100-tal (Foto Christoph Finot, CC-BY-SA 1.0).